

A N K E T A

»EMONOCENTRIZEM« V SLOVENSKI KULTURI – DA ALI NE?

Tudi v kulturi in umetnosti so razmere in odnosi vse prej kot idilični. Ne gre samo za »klasičen« odnos družbe do kulture, nad katerim se kulturna sfera – praviloma upravičeno – pritožuje že po tradiciji, najbrž še bolj izraziti so antagonizmi znotraj kulture same, gmotno interesni, uveljavitveno prestižni, estetski, generacijski, v zadnjem času spet tudi ideološki, čutiti je pa tudi določeno nerazpoloženje med centrom in periferijo. Da bi ugotovili, kakšno je resnično stanje na tej ravni kulturnega utripa pri nas, smo se obrnili na nekatere naše sodelavce, ki živijo svoje pisateljsko življenje zunaj Ljubljane. K sodelovanju v anketi smo jih povabili z naslednjim pismom:

Občutki in očitki, da se Slovenija, čeprav majhna država, vede vse bolj centralistično, so vse pogostejši. Kljub novim občinam in predlogom za regionalno povezavo, Zveza za Primorsko že obstaja in deluje, se v ničemer ni zmanjšal občutek, da sta v Ljubljani ne samo oblast in »bogastvo«, ampak tudi najrazličnejše »možnosti«, pa tudi vsak uspeh ali tudi samo »uspeh« naj bi bil v metropoli medijsko hitreje in učinkoviteje fiksiran. In ta logika prednosti centra pred drugimi pokrajinami naj bi bila enako veljavna tako za politiko in gospodarstvo kot za kulturo. Nekdo (mislim, da Jolka Milič) je to stanje, resnično ali domnevno, imenoval emonocentrizem.

V uredništvu Sodobnosti bi radi te, kot smo zapisali, občutke in očitke preverili s priložnostno anketo, kajpak samo za področje kulture, pravzaprav literature, zato te kot svojega bolj ali manj rednega ali celo samo občasnega sodelavca vabimo, da kot pisatelj opišeš svojo izkušnjo ustvarjalca, ki živi in dela zunaj Ljubljane.

*Kakšne so prednosti in kakšne, prav tako morebitne težave, ker si se odločil ali se je tako naključilo, da živiš, kjer pač živiš, sam ali (literarno) osamljen ali v manjši skupnosti ljudi, ki so lahko tvoji inspirativni sogovorniki? Se kot pisatelj, pesnik, kritik počutiš odrinjenega, na robu, morda celo v duhovni provinci, ki tvojo ustvarjalnost hromi, jo morda celo ogroža? Ali pa ti prav to, da živiš, kjer živiš, omogoča, da gledaš in vidiš s kritiške distance tisto, kar se »provincialnega« dogaja v prestolnici? Je odnos tvojih kolegov v poklicu, ki živijo in delajo v Ljubljani (v mestu »vseh možnosti« v slovenskem merilu), ustrezen, normalen ali morda pokroviteljski, pozabljiv pri tehtanju in upoštevanju tvojega dela v primerjavi z drugimi? Ali še preprosteje rečeno: **Obstaja kakršnakoli oblika »emonocentrizma« v današnji slovenski kulturi, še posebej pa v tvoji pisateljski izkušnji?***

S tem blagim izzivom, ki noče biti nič drugega kot prijazno vabilo k sodelovanju, se obračamo tudi nate s prošnjo, da za našo anketo na kratko »izpoveš svojo pisateljsko usodo« ali da čisto preprosto kot pisatelj registriraš svoj socialni in družbeni status v kraju, kjer živiš, ter možnosti ali nemožnosti svojega pisanja.

Če se boš odločil za odgovor, in zanj te prosimo, naj ne bo daljši od pet strani. Rok oddaje odgovora je, najkasneje, 5. februar.

Vnaprej hvala za prijaznost.

Ljubljana, 12. 1. 1996

Ciril Zlobec